

3. TEKMOVANJE IZ ZNANJA PSIHOLOGIJE ZA SREDNJE ŠOLE

ŠOLSKO TEKMOVANJE
13. januar 2022

Draga tekmovalka, dragi tekmovalec!

Najprej na list za odgovore vpiši svoje podatke.

Po poli z vprašanji lahko poljubno pišeš; odgovori na njej se ne bodo upoštevali. Po končanem tekmovanju jo odneseš s seboj. **Vse svoje odgovore vpisuj na list za odgovore.**

Preden odgovoriš na vprašanja, pozorno preberi navodila in vprašanja. Če se zmotiš, prečrtaj napačni odgovor in označi, kateri odgovor je pravilen. Če popravljavec ne bo mogel razbrati, kateri odgovor je označen kot pravilen, za odgovor ne dobiš nobene točke.

Za pisalo lahko uporabljaš kemični svinčnik ali nalivno pero, drugih pisal in brisalca ni dovoljeno uporabiti.

Čas reševanja je 45 minut.

Veliko uspeha na tekmovanju!

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

Pri nalogah od 1 do 20 na listu za odgovore obkroži črko P, če je trditev pravilna, oziroma črko N, če je trditev napačna.

1.	Učenje je spreminjanje znanja in vedenja s časovno kratkim učinkom.	P	N
2.	Učenje s pogojevanjem je enostavna oblika učenja, ki poteka tudi pri nižje razvitih živalih.	P	N
3.	Brezpogojni odziv je podedovana biološka reakcija na brezpogojni dražljaj.	P	N
4.	Instrumentalno pogojevanje je oblika učenja, s katerim se naučimo neobičajnih in nehotenih (avtomatiziranih) odzivov na nevtralne dražljaje.	P	N
5.	Za modelno učenje je značilno, da učenec posnema vedenje modela, pri tem pa ne uporablja kognitivnih procesov.	P	N
6.	Pavlov je trdil, da lahko celotno človekovo vedenje razložimo z učenjem po načelih instrumentalnega pogojevanja.	P	N
7.	Trenutni spomin je predstopnja zaznave.	P	N
8.	Implicitni spomin je tisto, kar si hočemo zapomniti.	P	N
9.	Ena od značilnosti kakovostnih sprememb v zapornitvi je tudi ta, da zgodba, ki smo jo slišali pred časom, pri obnovi postaja vedno bolj neobičajna, nenavadna.	P	N
10.	Z razvojem abstraktnega mišljenja upada proces predstavljanja in narašča spominski zapis v obliki pomena.	P	N
11.	Psihologi so ugotovili, da odmori med učenjem pomagajo k boljšemu učenju. Odmori naj bodo dolgi vsaj 20 minut.	P	N
12.	Visoka motivacija in pozitivna čustva do učnega gradiva povzročata bolj položno krivuljo pozabljanja.	P	N
13.	Zaradi učinka reminiscence je najbolj učinkovito to, da naučeno snov ponovimo, preden si vzamemo odmor.	P	N
14.	Del dneva, ko se učenec najlažje uči, uvrščamo med notranje dejavnike vpliva na učinkovitost učenja.	P	N
15.	Pri učenju smo zelo učinkoviti takrat, ko smo pozitivno razpoloženi.	P	N
16.	Kadar smo za učenje močno notranje motivirani, lahko zunanje spodbude zmanjšajo naš interes in kakovost učenja.	P	N
17.	Duševni procesi so med seboj povezani, zato na učinkovitost učenja najbolj vplivamo s tem, da krepimo samo pozitivna čustva v odnosu do znanja.	P	N
18.	Mnemotehnika temelji na oblikovanju močnih asociacij.	P	N
19.	Učna strategija, ki nas usmerja v iskanje bistvenih idej in pomembnih podrobnosti ter pomaga pri pomnjenju teh informacij, se imenuje Pavlova strategija.	P	N
20.	Kompetenca je kombinacija proceduralnega, epizodičnega in semantičnega znanja ter stališč in vrednot.	P	N

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

Pri nalogah 21 do 50 na listu za odgovore obkroži črko, ki označuje pravilni odgovor.

- 21. V spodnjih primerih poišči opis najbolj zapletene oblike učenja.**
- A. Novorojenček se je v 14 dneh naučil obračati glavo.
 - B. Manca se za kontrolno nalogo iz psihologijo uči tako, da bere in izpisuje pomembne pojme.
 - C. Sin ob reševanju težke matematične naloge preklinja na enak način kot njegov oče ob reševanju težke križanke.
 - D. Branko v ustih začuti polno sline, saj je ravnokar zagledal velik plakat s sliko hamburgerjev.
- 22. Kako se imenuje oblika učenja, ki jo je proučeval Frederic Bartlett v znani raziskavi pomnjenja in pozabljanja?**
- A. Besedno učenje.
 - B. Modelno učenje.
 - C. Instrumentalno pogojevanje.
 - D. Klasično pogojevanje.
- 23. Za katero vrsto učenja ni potrebna lastna izkušnja učenca?**
- A. Modelno učenje.
 - B. Klasično pogojevanje.
 - C. Instrumentalno pogojevanje.
 - D. Operantno pogojevanje.
- 24. Katera izmed navedenih opredelitev brezpogojnega odziva (BO) je pravilna?**
- A. BO je naučena reakcija na brezpogojni dražljaj (BD), namenjena varovanju in ohranjanju organizma.
 - B. BO je podedovana biološka reakcija na brezpogojni dražljaj (BD), namenjena varovanju in ohranjanju organizma.
 - C. BO je naučena reakcija na nevtralen dražljaj, ki sam po sebi ne izzove takšnega odziva, med učenjem pa postane pogojni dražljaj (PD).
 - D. BO je podedovana biološka reakcija na nevtralen dražljaj, ki sam po sebi ne izzove takšnega odziva, med učenjem pa postane pogojni dražljaj (PD).
- 25. V ozadju instrumentalnega pogojevanja je pomemben psihološki zakon, ki velja za človekovo duševnost. To je:**
- A. Zakon iztržka.
 - B. Zakon profita.
 - C. Zakon učinka.
 - D. Zakon stičnosti.

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

- 26. V katerem od spodnjih primerov je do učenja najverjetneje prišlo z instrumentalnim pogojevanjem?**
- A. Šimpanz, oblečen v klovna, v cirkusu vozi kolo.
 - B. Gimnazijec zavoha vonj po pici in čuti, kako se mu slina nabira v ustih.
 - C. Petletnik pojasni mlajši sestrici, da je podmornica »ladja, ki vozi pod vodo«.
 - D. Osemletnik skupaj z očetom gleda nogomet, oče se med gledanjem večkrat razburi in preklinja. Čez nekaj dni osemletnik v šoli med odmorom glasno preklinja.
- 27. Mojca poleti zelo uživa v igranju odbojke na mivki, vendar si ne želi sončnih opeklin. Ko je prvič šla na plažo igrat odbojko, si je kožo namazala s kremo z zaščitnim faktorjem 50. Opeklin ni dobila. Od takrat se vedno, kadar sonce močno pripeka, namaže s to kremo z zaščitnim faktorjem 50. Mojčino ravnanje lahko pojasnimo z:**
- A. Učenjem z vpogledom.
 - B. Instrumentalnim pogojevanjem s pozitivno podkrepitvijo.
 - C. Instrumentalnim pogojevanjem z dodatkom slabega.
 - D. Instrumentalnim pogojevanjem z negativno podkrepitvijo.
- 28. Ivan Pavlov je naučil psa, da se je slinil na zvok zvončka. Nato je večkrat ponovil istočasno pojavljanje zvoka zvončka in prižiganje rdeče luči. Po takih večkratnih ponovitvah se je pes začel sliniti, ko se je prižgala rdeča luč. V tem primeru je bilo slinjenje psa ob rdeči luči:**
- A. Brezpogojni dražljaj.
 - B. Brezpogojni odziv.
 - C. Pogojni odziv višjega reda.
 - D. Pogojni odziv prvega reda.
- 29. V katerem primeru je opisana zadnja faza modelnega učenja?**
- A. Miha izjavi, da ga ples izredno veseli, in rad hodi na ples.
 - B. Miha opazuje, kako mama pleše z očetom.
 - C. Miha si v mislih predstavlja, kako dobro pleše.
 - D. Miha v vrtcu nerodno pleše.
- 30. Katera od navedenih oblik vedenja se je najverjetneje razvila z modelnim učenjem?**
- A. Zofija razmišlja, kako se rešuje matematična naloga, ki vsebuje sinuse in kosinuse.
 - B. Tomaž komaj čaka, da pride k uri športne vzgoje, saj se je med vikendom sam učil metati na koš in je bil pri tem zelo uspešen.
 - C. Damjana ne mara znanega igralca, ki je igral v neki grozljivki. Vsakič, ko ga zagleda v kakšnem drugem filmu, se počuti neprijetno, napeto in nemirno.
 - D. Marjanka pripravlja testo za jabolčni zavitek tako, kot je to videla pri svoji mami.
- 31. Gimnazijec Andraž ima rad šport. Pozna veliko ljudi, s katerimi se vsak dan srečuje. Koga med spodaj navedenimi bo najverjetneje posnemal?**
- A. Bobija, ki je dober športnik, vendar Andraža pogosto podcenjuje.
 - B. Brigito, ki je odlična košarkarica in njegova prijateljica.
 - C. Boruta, ki slabo igra košarko, vendar Andražu pogosto pomaga pri matematiki.
 - D. Braneta, ki dobro igra košarko in je zato zelo priljubljen pri dekletih.

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

- 32. Marko bo na srednješolski prireditvi ob dnevu državnosti recitiral obsežno pesem *Soči*, ki se jo bo v ta namen naučil na pamet. Katero vrsto besednega učenja bo uporabil pri učenju pesmi?**
- A. Besedno učenje nižje ravni.
 - B. Besedno učenje višje ravni.
 - C. Besedno učenje na srednji ravni.
 - D. Smiselno besedno učenje.
- 33. Katera trditev o spominu NE drži?**
- A. Z besedo spomin laično označujemo mesto v možganih, kjer se shranjujejo informacije.
 - B. Bolje si zapomnimo tiste informacije, ki vzbujajo veliko asociacij.
 - C. Učne vsebine, ki jih res dobro razumemo, se trajno ohranijo v našem spominu.
 - D. Bolje si zapomnimo tiste informacije, do katerih imamo čustven odnos.
- 34. Če so informacije v dolgotrajnem spominu shranjene v obliki pojmovnih mrež, v katerih so med seboj povezani le pomeni snovi, uporabljamo le eno vrsto spomina. Katero?**
- A. Predstavni spomin.
 - B. Semantični spomin.
 - C. Proceduralni spomin.
 - D. Epizodični spomin.
- 35. Nastanek in širjenje govoric, pri katerih se začetna zgodba s prenašanjem od ust do ust vse bolj spreminja in oddaljuje od izvirnika, najbolje ponazarja:**
- A. Ljudske spremembe pri zapomnitvi gradiva.
 - B. Nepremišljene spremembe pri zapomnitvi gradiva.
 - C. Količinske spremembe pri zapomnitvi gradiva.
 - D. Kakovostne spremembe pri zapomnitvi gradiva.
- 36. Kakšen je pravilni vrstni red dogajanja v procesu zapomnitve?**
- A. Usvajanje, obnavljanje, priklic.
 - B. Ohranjanje, obnavljanje, shranjevanje.
 - C. Usvajanje, ohranjanje, obnavljanje.
 - D. Zapomnitev, obnavljanje, prepoznavanje.
- 37. Del možganov, ki zelo vpliva na možnost shranjevanja informacij v spomin, je:**
- A. Hipotalamus.
 - B. Temporalni gyrus.
 - C. Hipokampus.
 - D. Talamus.
- 38. Hermann Ebbinghaus je raziskoval, katere vsebine najhitreje pozabimo. Ugotovil je, da je pozabljanje največje pri:**
- A. Učenju nesmiselnega gradiva.
 - B. Učenju smiselnega gradiva.
 - C. Učenju z razumevanjem.
 - D. Učenju z asociacijami.

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

39. **Janez se je v spletni trgovini odpravil na blagajno, kjer želi blago plačati z mobilno denarnico. Če želi poravnati znesek spletnega nakupa, mora v eno izmed okenc vnesti 12-mestno kodo, ki jo je prejel po SMS-u. Koda je sestavljena iz različnih števil. Koliko števil bo Janez najverjetneje uspešno vnesel v okence, če bo kodo prebral le enkrat?**
- A. 5 do 9.
 - B. 3 do 7.
 - C. 8 do 12.
 - D. 4 do 8.
40. **Metka sedi doma za svojo pisalno mizo. Sama pri sebi opazi, da razmišlja o včerajšnjem dnevu v šoli. Njeno razmišljanje poteka v:**
- A. Senzornem registru.
 - B. Kratkotrajnem spominu.
 - C. Dolgotrajnem spominu.
 - D. Ehoičnem spominu.
41. **Kateri odgovor NE vsebuje nobenega notranjega dejavnika uspešnega učenja?**
- A. Hrup, prezračenos prostora, način poučevanja, sposobnosti, osvetljenost delovne mize.
 - B. Vremenske razmere, ekonomski položaj družine, stališča do šole, kondicija, motivacija.
 - C. Radovednost, zobobol, učni stil, odnos okolice do znanja in ocen, politične odločitve o sistemu šolanja.
 - D. Temperatura učnega prostora, urejenost učnega prostora, zahtevnost učnega programa, opremljenost šole, pričakovanja staršev.
42. **V šolah so dijaki zadnje ure pouka običajno utrujeni in lačni, nekateri postanejo zato nemirni. Kateri dejavniki učenja dijakom v opisanem primeru otežujejo učinkovito učenje v šoli?**
- A. Fiziološki dejavniki učenja.
 - B. Fizikalni dejavniki učenja.
 - C. Socialni dejavniki učenja.
 - D. Psihološki dejavniki učenja.
43. **V kateri vrstici so navedeni zgolj cilji, ki jih uvrščamo v zunanjo motivacijo za učenje?**
- A. Pohvale, ocene, objem, kazen.
 - B. Pohvale, ocene, radovednost, kazen.
 - C. Pohvale, radovednost, objem, nagrada.
 - D. Interes, ocena, ugled, kazen.
44. **Manca vsak dan po pouku porabi še vsaj štiri ure za učenje in pisanje domačih nalog, saj si močno želi lepe ocene, dober rezultat na maturi in vpis na zeleno fakulteto. Iz opisa je razvidno, da je Mančino učenje rezultat:**
- A. Kombinacije notranje in zunanje motivacije za učenje.
 - B. Notranje motivacije.
 - C. Zunanje motivacije.
 - D. Strahu pred neuspehom.

3. tekmovanje iz znanja psihologije za srednje šole

Šolsko tekmovanje, 13. januar 2022

45. **Kdaj bo učenje najmanj uspešno?**
- A. Če ima učenec visoke sposobnosti, šibka pozitivna čustva in nizko motivacijo.
 - B. Če ima učenec zadovoljive sposobnosti, močna pozitivna čustva in visoko motivacijo.
 - C. Če ima učenec visoke sposobnosti, močna pozitivna čustva in visoko motivacijo.
 - D. Če ima učenec zadovoljive sposobnosti, močna pozitivna čustva in nizko motivacijo.
46. **Za katerega od navedenih učnih stilov je značilno, da si oseba najlažje zapomni stvari, ki jih tudi sama preizkusi?**
- A. Vidni učni stil.
 - B. Slušni učni stil.
 - C. Kinestetični učni stil.
 - D. Dejavni učni stil.
47. **Za trajnejše shranjevanje informacij v dolgotrajnem spominu in učinkovit priklic je med drugim pomembno tudi to, da informacije v fazi usvajanja dobro povežemo z že obstoječim znanjem. Med katere strategije uspešnega učenja štejemo takšno povezovanje?**
- A. Organiziranje.
 - B. Elaboriranje.
 - C. Reflektiranje.
 - D. Motiviranje.
48. **Psihologi za izboljšanje učenja priporočajo izdelavo miselnih vzorcev. Ti so ustvarjeni tako, da iz središča, v katerem je napisana tema, izhaja več puščic, na koncu katerih so napisane značilnosti teme, ki se jo moramo naučiti. Kolikšno število puščic, ki izhajajo iz središča, je optimalno?**
- A. Največ 4 puščice.
 - B. 5 do 7 puščic.
 - C. Več kot 10 puščic.
 - D. Vseeno, odvisno od količine snovi.
49. **Katere od spodaj navedenih strategij sodijo med elaboracijske strategije?**
- A. Podčrtovanje ključnih besed v tekstu v učbeniku.
 - B. Sami si zastavljamo vprašanja iz snovi.
 - C. Naredimo si izpiske iz celega poglavja na en list.
 - D. Uporabljamo mnemotehniko.
50. **Zapomnitev glavnih točk predstavitve seminarske naloge lahko izboljšamo s tem, da uporabimo dobro znan prostor ali pot in določimo standardno zaporedje, ki nam bo služilo kot pomniki. Tako si lahko predstavljamo pot z desetimi postajami v stanovanju, kamor po vrsti "obesimo" točke predstavitve. Pri tem uporabimo čim bolj žive in zabavne slike. Kako se imenuje ta tehnika?**
- A. Tehnika ključnih besed.
 - B. Tehnika bivališča.
 - C. Tehnika lokusov.
 - D. Tehnika dreves.